

De Jong

ontwerp Gezondheidswet voor dieren al zo lang aanhangig is. Wanneer dit zo ingrijpend wordt veranderd en er nog over dient te worden geadviseerd door de Raad van State, dan komt er daarmee weer een onmogelijk uitstel voor deze Gezondheidswet voor dieren.

Wij willen hier overigens niet redetwisten over datgene wat de staatssecretaris in december heeft gezegd en over heet door hem bekendgemaakte voornemen, omdat dit niet aan de orde is en omdat de staatssecretaris hier niet aanwezig is om zich nader te verklaren.

Uit hetgeen wij reeds uit de memorie van antwoord hebben aangehaald, mag blijken dat wij er in ieder geval van overtuigd zijn dat de kamerleden die dit wetsontwerp verdedigen, het met mij en mijn fractie eens zijn over het volgende:

1. dat de bevordering van het welzijn der dieren dient te geschieden op grond van regelgeving welke een internationaal karakter heeft, met name en allereerst een EEG-karakter;
2. dat wijziging in concurrentieverhoudingen – door uiteenlopende regelgeving in verschillende landen – dient te worden voorkomen, en dat derhalve harmonisatie van regelgeving hoogst urgent en hoogst noodzakelijk is.

Ook de staatssecretaris zou van deze wensen overtuigd moeten zijn, vooraleer hij al te ver gaande voornemens in de gezondheidswet voor dieren tot uitvoering wil brengen.

Tot slot merken wij nog op, dat takken van intensieve veehouderij zeer kwetsbaar zijn, vooral wanneer zij sterk op export zijn gericht en derhalve een export afhankelijk zijn. Wat deze bedrijfstakken zelf hebben opgebouwd, mag door nationale regelgeving niet lichtvaardig in de waagschaal worden gesteld. De laatste weken getuigen ervan dat bij de geringste trubbels de resultaten van een intensieve bedrijfstak – en dus ook de inkomens in zo'n sector – sterk achteruit kunnen gaan.

De Voorzitter: Dan geef ik nu het woord aan de heer Luteijn, die voor de eerste maal in ons midden het woord zal voeren.

□

De heer **Luteijn** (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Het voorstel van wet, houdende vaststelling van minimumeisen voor het houden van legkippen, heeft niet alleen een omvang

afgelegd alvorens het hier voor ons kwam te liggen voor een eindoordeel, het heeft ook tot de nodige discussie geleid binnen zowel de betrokken producentenkringen, als de kringen van de dierenbescherming. Dat was natuurlijk ook te verwachten, omdat het hier gaat om een uiterst gevoelige materie, waarbij velen zich nauw betrokken voelen en waarbij materiële belangen afgewogen dienen te worden tegen het toch moeilijk te concretiseren begrip 'welzijn van dieren'.

Voor mijn fractie staat voorop dat een verantwoorde huisvesting van landbouwhuisdieren in het algemeen – in dit geval dus van legkippen – zonder meer gewenst is. Wij zijn bereid, mee te werken aan een daarvoor noodzakelijke wetgeving. Het is dan wel nodig dat een zo objectief mogelijke bepaling plaatsvindt van wat verantwoorde huisvesting is, respectievelijk van wat huisvesting is waarmee het welzijn van dieren werkelijk wordt gediend.

Zonder twijfel is daar nog veel onderzoek voor nodig. Het is overigens een goede zaak dat, ook met medewerking van het bedrijfsleven, daar nu de nodige aandacht aan wordt gegeven. Dat mijn fractie toch de grootst mogelijke moeite met het voorliggend wetsontwerp heeft, vindt dan ook niet zozeer zijn oorzaak in de inhoud van het ontwerp als zodanig, maar veeleer in het gegeven dat het hier gaat om een problematiek waarvoor onzes inziens enkel in Europees verband een aanvaardbare oplossing kan worden gevonden.

Ook voor de pluimveesector geldt immers één open markt binnen de EG. Hierbij gelden overigens geen garantieprijzen. Vooral de relatieve concurrentiepositie is beslissend voor de afzetkansen, de rentabiliteit en de werkgelegenheid in deze sector.

Door dit nationaal georiënteerde wetsontwerp wordt de Nederlandse pluimveehouderij naar onze mening in een nadelige concurrentiepositie, nu en op termijn, gebracht. Dit geldt zowel ten opzichte van de producenten in de overige EG-lid-staten waar geen regeling geldt – dit is in de meeste lid-staten het geval – als ten opzichte van de producenten van buiten de EG. Wij moeten hierbij bedenken dat twee op de drie eieren die in ons land worden geproduceerd, voor export bestemd zijn. Mijn fractie is dan ook van mening dat hier alleen een EG-regeling aanvaardbaar is en dat hieraan alle aandacht dient te worden gegeven.

Wij zijn het niet eens met de indieners, dat dit voorstel van wet de Europese besluitvorming zal bespoedigen. Integendeel! De ongelijke uitgangspositie die nu ontstaat, zal sommige lid-staten eerder sterken in hun weerstand tegen een Europese regeling, waardoor het risico van een vertraagde besluitvorming toeneemt.

Gevrees moet worden dat ook een langere periode van ongelijke wetgeving op dit gebied zal leiden tot een produktieverschuiving in de richting van de landen waar geen regels gelden ten aanzien van de huisvesting. Hiermee is, in Europees verband gezien, het welzijn van de legkip zeker niet gediend.

Bezwaar heeft mijn fractie ook tegen de voorgestelde ingangsdatum van 1 januari 1985. Bij de schriftelijke behandeling in de Tweede Kamer in september jl. hebben de indieners overigens zelf al geconstateerd dat het voorgestelde tijdschema uiterst krap is bemeten, mede gezien de legperiode van leghennen die gemiddeld circa 14 maanden bedraagt. In feite is de periode tussen de vaststelling van de definitieve tekst van deze wet in deze Kamer en de datum van ingang nu minder dan één jaar geworden.

Het komt mij wat 'gezocht' voor dat de indieners in de memorie van antwoord van 13 december jl. aangeven dat toch reeds geruime tijd voldoende bekendheid met de inhoud van het wetsvoorstel bij de pluimveehouders verondersteld mag worden en dat er dus ruimschoots gelegenheid is geweest om de nodige maatregelen te nemen.

Wij vinden dit een uiterst zwak argument. Ik moet er niet aan denken dat van ondernemend Nederland verlangd gaat worden dat men op voorhand bij zijn investerings- en beleidsbeslissingen rekening houdt met elk voorstel van wet dat ter behandeling bij het parlement is of wordt ingediend! Mijn fractie is van mening dat als datum waarop aan de nieuwe voorschriften dient te worden voldaan, slechts 1 januari 1986 verantwoord en daarmee aanvaardbaar is.

Concluderend merk ik op dat mijn fractie, met name gezien de Europese aspecten die aan het houden van legkippen verbonden zijn en gezien de noodzaak om juist op EG-niveau op korte termijn tot een regeling ter vaststelling van minimumhuisvestingseisen te komen, een nationale wetgeving op dit gebied zoals thans voor ons ligt niet wenselijk acht. Mijn

Luteijn

fractie zal dan ook haar stem aan dit voorstel van wet onthouden.

□

De heer **Barendregt** (SGP): Mijnheer de Voorzitter! Door de coalitie die deze collega-kamerleden hebben gesloten, is het in ieder geval in deze kabinetsperiode nog mogelijk dat vanuit de Partij van de Arbeid aan het regerende werk wordt deelgenomen! Hoe men over zo'n coalitie denkt, is voor de behandeling van dit initiatiefontwerp voor mij niet relevant. Mijn fractie treedt ieder voorstel van wet in deze Kamer vanuit haar politieke uitgangspunten tegemoet. De beoordeling daarvan wordt niet bepaald door wie het indient, maar door wát wordt ingediend.

De overwegingen die de initiatiefnemers hebben gebracht tot het vaststellen van minimumeisen voor het houden van legkippen kunnen wij begrijpen en zelfs waarderen. Bewogenheid met het welzijn van mens en dier, zijnde schepselen Gods, is een instelling die in alle opzichten positief en met waardering moet worden aangemerkt. In deze tijd waarin de techniek tot ongekende hoogte is gestegen, komt de ethiek op vele terreinen in het gedrang.

Ook in de agrarische sector is het spanningsveld tussen techniek en ethiek op verschillende onderdelen duidelijk aanwezig. De veehouderij heeft een industrieel karakter gekregen door de toepassing van moderne hulpmiddelen om de produktie en het rendement tot een optimum op te voeren. Daardoor ontstaat een spanningsveld tussen het welzijn van het vee en de welstand van de veehouder. In ruimer verband zou men kunnen spreken van evenwicht tussen milieu en economie.

In dit licht bezien, verdient het initiatief van onze beide collega's de nodige lof. Bij de behandeling aan de overzijde en de schriftelijke voorbereiding door deze Kamer is het reeds genoemde spanningsveld duidelijk naar voren gekomen. De een vindt dat het te ver gaat, de ander vindt dat het niet ver genoeg gaat. Beide standpunten zijn in het voorlopig verslag duidelijk te lezen. De memorie van antwoord hebben de initiatiefnemers zeer beknopt gehouden, zodat de beantwoording als summier moet worden gekenschetst.

Door ons is het wetsontwerp aangemerkt als een half ei. Dit heeft op de initiatiefnemers kennelijk weinig indruk gemaakt, althans niet in

die mate dat zij er in de memorie van antwoord nader op zijn ingegaan. Mijn fractie is van oordeel dat wetgeving op dit terrein gewenst, zelfs noodzakelijk is, maar dan een wetgeving waarin aan alle onderdelen van de materie aandacht wordt besteed en deze goed geregeld worden. Voor ons bestaat het 'halve-eiachtige' van dit ontwerp van wet uit het verwijderen van de hoogtematen van de kooien uit de voorschriften.

Het desondanks doorzetten van het ontwerp door de initiatiefnemers brengt zowel het pluimvee als de pluimveehouders in een onzekere situatie. Deze onzekerheid moet later door middel van een algemene maatregel van bestuur worden weggenomen. Naar onze mening hebben de initiatiefnemers onvoldoende zekerheid kunnen verschaffen. Door anderen is er ook al op gewezen dat op korte termijn in EG-verband een gemeenschappelijke regeling tot stand zal komen waarin de minimumeisen integraal geregeld zullen worden.

Ik geef toe – daarin ben ik het met de initiatiefnemers eens – dat Nederland door het aanvaarden van dit wetsontwerp niet vooroploopt. Naar mijn mening lopen wij dan wel vooruit op toekomstige EG-voorschriften. Wij stemmen daarom gaarne in met een brief die ons heeft bereikt van de afdeling van het CDA in de gemeente Barneveld, die de heer De Jong en ook de initiatiefnemers niet onbekend zal zijn. In deze brief worden ernstige bezwaren aangevoerd tegen aanneming van dit wetsontwerp.

De initiatiefnemers zullen deze brief ongetwijfeld ook ontvangen hebben en kennis hebben genomen van de inhoud. Wat vinden de initiatiefnemers van deze brief van de afdeling van het CDA te Barneveld? Barneveld is in deze sector toch geen onbekende naam. Het lijkt mij een goede zaak dat de initiatiefnemers bij de behandeling van dit onderwerp aan deze brief de nodige aandacht besteden. Kunnen zij reageren op een opmerking gemaakt in een deel van ons land dat ten aanzien van dit onderwerp toch wel serieus genomen moet worden?

In het licht van de bezwaren geuit door de bedrijfstak hadden wij voor de overgangsregeling graag een wat soepeler beleid gezien van de initiatiefnemers. Tot op dit moment heeft de afweging tussen positieve en negatieve elementen van het wetsontwerp bij mijn fractie tot een negatief standpunt geleid. De verdediging van de indieners zal voor ons van doorslaggevende betekenis zijn voor ons definitieve stemgedrag.

De beraadslaging wordt geschorst

Aan de orde is de voortzetting van de behandeling van het wetsvoorstel **Behoud van cultuurbezit (16749)**.

De beraadslaging wordt hervat.

□

Minister **Brinkman**: Voorzitter! Ik dank u voor de gelegenheid om mijn ei weer te leggen. Ik zou het betreuren als uit de beantwoording in eerste termijn van mijn kant de indruk zou overblijven dat ik mij er met een Jantje van Leiden heb afgemaakt. Ik erken dat ik snel spreek. Het is misschien een geluk bij een ongeluk dat de Kamer enige tijd wil nemen tussen de afronding van de beraadslaging en de stemmingen. Dan is er misschien gelegenheid om nog eens na te lezen wat ik heb gezegd. Ik meen het heel oprecht.

Er zijn tal van juridische beschouwingen geweest, waarop ik een juridisch antwoord geprobeerd heb te geven. Er moet volgens mij een onderscheid tussen worden gemaakt, of een antwoord bevredigend is respectievelijk of een vraag überhaupt beantwoord is. Het kan uiteraard voorkomen dat ik een aantal vragen onvolledig beantwoord heb. Ik zal ook zeker een poging wagen om hier en daar vollediger te zijn.

Als de vragen echter niet in alle opzichten bevredigend beantwoord zijn, kan ik mij voorstellen dat dit mede het gevolg is van het feit dat een verschil van inzicht mogelijk is omtrent niet zozeer het belang als wel de vorm van dit wetsontwerp. Ik proef dit ook een beetje uit de beschouwingen in tweede termijn. Het klinkt misschien wat hard, maar soms had ik de indruk, als werd het mij kwalijk genomen dat ik het wetsontwerp stond te verdedigen.

Van een regeringsvertegenwoordiger wordt verwacht dat hij het wetsontwerp verdedigt. Ik doe dit overigens graag. Er is een aantal aspecten waarbij op zichzelf een wat genuanceerd oordeel past. Het is dan het goed recht van de leden van dit Huis om hier en daar een andere positie te kiezen dan de minister als verdediger van het wetsontwerp doet.

Ik wil het wetsontwerp niet alleen verdedigen om de redenen die ik in eerste termijn heb aangedragen, maar ook omdat wij met elkaar even de situatie onder ogen moeten zien die zou ontstaan als het wetsontwerp geen kracht van wet krijgt. Dan is er